

Egyházi örökség Tündérmezőn Középkori templomok útján

Határon átnyúló tematikus útvonalat alakítottak ki Északkelet-Magyarországon, Kárpátalján és a Partiumban. A Középkori templomok útján 62 középkori templomot csodálhatunk meg Tákostól Técsőig, Baktalórántházától Szilágykorondig.

„Tündérmezőn”, Magyarország középkori templomokban egyik leggazdagabb vidékén, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Baktalórántházán konferenciát rendezett a Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség (SZSZBMFU). Fontos fordulópontjához, második szakaszának lezárásához érkezett ugyanis a „Középkori templomok útja” projekt, amely a Magyarország–Szlovákia–Románia–Ukrajna ENPI-program keretében, uniós támogatással valósult meg. A tematikus útvonal a valaha egy történeti régiót alkotó Északkelet-Magyarország, Kárpátalja, valamint a Partium egyházi örökségét képviselő 62 középkori templomát fűzi össze. A határon túli alapokat a magyar kormány 1999-ben indított, majd néhány éves kihagyás után 2012-ben újraindított programja segítségével az enyészettől megmentett műemléki templomok adják. A jelenlegi projekt régészeti, feltáró- és restaurálómunkája eredményeként a Kárpátaljai Megyei Tanács aktív segítségével a mai Ukrajna területéről így 15 jelentős műemlék templom – köztük Huszt, Visk, Técső, Bene – csatlakozhatott a projekthez. Móríc Zsigmond szállóigévé vált mondása – „Az országnak ez a legtávolabbi része, az egész ország legcsodálatosabb darabja, a történelmi Magyarországnak utolsó tündéri mezeje” – illik e vidékre. Aki meg szeretné ismerni, ho-

gyan is nézett ki Magyarország a török hódítás előtt, látogasson el ide. A kis falucskák olyan sűrűn sorakoznak a kanyargós utak, zöld, ligetes legelők, a gyümölcsfaültetvények között, hogy az egyik templomtoronytól már látjuk a következőt. Legnagyobb részt apró középkori falusi templomcskák ezek, fehérre meszelt falaikhoz illenek a sötétszürke zsindelempán-célban őrt álló fa harangtoronyok. Mert e kis ékszerdobozok belsejében színesen ragyognak a középkori faliképek maradványai, melyeket nem zavar, sőt kiegészít az évszázadokkal későbbi reformáció virágdíszítése a falakon, a festett, kazettás mennyezet, a faragott szószékek és a művészi keresztzemes hímezésű terítők. Az ország más részein alig maradtak meg középkori templomok, mert vagy elpusztultak, mint a török hódoltság területeken, vagy a „jólétben” bővítették, átalakították őket, így elvesztették eredeti stílusjegyeiket. E térség kistelepüléseiben ellenben nem dúlt az oszmán, az itt élő közösségek szerény anyagi lehetőségei pedig máig megőrizték a román-gótikus műemlékeket. Érzékelhetően apró motívumokból építkeznek Tündérmezőn. A középkori építőmesterek művészete, akik a vörös és a kékesfeketere égetett téglákat felváltva falazva hozták létre mutatós felületet, tovább él a táj vörös-kék keresztzemes hímezésében. 2012 végén – a Tiszántúli Református Egyház-

kerület, a Királyhágómelléki Egyházkerület és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Ügynökség együttműködésében – megkezdtek azt a közel másfél millió eurós beruházást, amely húsz templom műemléki helyreállítását és látogatóbarát fejlesztését célozza az útvonal mentén.

ELEGÁNS MARKETING, ELBŰVŐLŐ FRESKÓK

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség szakemberei mindent megtettek a kulturális út kialakítása érdekében. A pozicionálás több egyedi értékre épít: középkor és vallási miszticizmus, a magyar reformáció bölcsője, a nyugati kereszténység és a görögkeleti egyház határvidéke. Hatalmas feltáró, értékmentő szakmai munkát dokumentál a most bemutatott 450 oldalas, a Középkori templomok a Tiszától a Kárpátokig című tudományos kötet, Kollár Tibor szerkesztésében. A projekt fordulatot jelenthet a határon átnyúló örökségvédelmi, művészettörténeti, régészeti és restaurátori szakemberek együttműködésében is. Dicséretes marketingmunka segíti a program népszerűsítését: elegáns arculat, logó, imázsfilm, többnyelvű információs táblák, kiadványok, a www.temple-tour.eu honlap. A konferencia résztvevői Szabolcs-Szat-

már-Bereg hat megőrzött és felújított templomát látogathatták meg. A vajai református templomban komplex élmény kialakítására törekednek. Az előtérben már áll az érintőképernyős infópont, és a templom belsejében igény szerint leereszthető, majd elrejtethető képernyőről informálódhatnak a padban ülők. A toronyban kilátó és értékes kiállítás várja a látogatókat. Jó lenne, ha e digitális bemutatóeszközökön – majd ha mindenütt lesznek – olyan remek előadókat láthatnánk-hallhatnánk, mint a tákosi Zán Erzsébet vagy a lónyai tiszteletes úr, Erdei István, aki ki sem fogy az érdekes történetekből. Meglepetésekkel szolgálnak Baktalórántháza, Tarpa, (nagy) Lónya templomainak újonnan restaurált faliképei. A turistabarát templomok – még szinte egyetlen – jó példája Csaroda, mert a turisták fogadására kész pihenő- és fogadóhelyet alakítottak ki, ahol helyi termékeket, ajándéktárgyakat árúsítanak. Egyébként e lelkesítően szép, értékmentő, szakrálisan és esztétikailag tökéletes projekt még nem kész a turisták fogadására.

FÉLÚTON A TURISZTIKAI TERMÉK FELÉ

Deák Attilának, az ügynökség a téma iránt elkötelezett munkatársának gondja, hogy még nincs szervezeti háttér a tematikus út működtetésére. Kitérésre lehetőséget lát az internet, a Facebook, a web2-es felületeken való megjelenítésben. A honlapot most bővítik ki a szolgáltatások menüponttal. De a templomok útját nem fogják járni a turisták, ha a földi igényeik kiszolgálására nincs infrastruktúra. Egyenként a kis templomok összefogása csak akkor remélhető a fenntarthatóságot, ha a turisztikai szakemberek és szolgáltatók bevonása már a további tervezési munkák során is megtörténik. Az újabb pályázati forrásból remélhetően kialakítják a csoportos és az egyéni turisták kiszolgálására alkalmas tisztálkodó- és ellátóhelyeket. Gyönyörű kerékpárostúra-útvonal köthetné össze e szép templomokat, ha ezeket korábban nem máshová tervezték volna. A szép útbaigazító táblákon hiányoljuk a praktikus turisztikai információkat vagy ráutaló linkeket (falusi turizmus háza, étkezési lehetőségek). Táblák

és szóróanyagok a turistaküldő helyeken (benzinkutak, termálfürdők, helyi étkezési lehetőségek, szállások, határátelők, turisztikai vásárok) lehetnének igazán hatásosak. Az Észak-Alföldi RMI ugyan tavaly decemberben a régió kiemelt kulturális termékévé nyilvánította az utat, de mindenképp a turisták fogadásának alapvető feltételeit kellene megteremteni.

Sugataghy Anikó

A megjelenés az EU támogatásával jött létre. A cikk tartalmának kizárólagos felelőse a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft.-é, tartalma nem tükrözi az EU nézeteit.

Partnerség határok nélkül

A Program az Európai Unió társfinanszírozásával valósul meg

Megújul a Helikon Kastélymúzeum

Az országos szinten kiemelkedő épületegyüttes, a Helikon Kastélymúzeum nemzetközi jelentőségű idegenforgalmi központtá nővi ki magát a közeljövőben várható fejlesztések révén. A munkálatok keretében belül turisztikai attrakciókkal, programokkal és látogatóbarát szolgáltatásokkal bővül az épületegyüttes.

Új külsőt kap az egykori Amazon Szálló, ahol megtekinthető lesz a „Főúri Utazások” címet viselő turisztikai kiállítás, illetve egy veterán autót felvonultató új látogatóközpont is. A Festetics-kastély főépületben új elemekkel lesz megtekinthető a „Festetics Arcképcsarnok” és a „Magyar hercegi családok” című állandó kiállítás.

Újdonságként lepkeház és növényház is részévé válik a látogatói útvonalnak: a dús, trópusi dzsungel több szinten, fapallós ösvényen és galériahidon lesz megközelíthető. Megújulnak a kiállítótermek, új elemekkel bővül a „Főúri életforma” kiállítás 18 terme és a Helikon Könyvtár is.

A Helikon Kastélymúzeum ezen közelgő felújítások alatt is zavartalanul működik és várja a látogatókat!

www.helikonkastely.hu

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
04-62-628-628

A projektek az Európai Unió támogatásával valósulnak meg.